

שיקום חבלת ראש קשה

צרכים ופערים

ירון סחר

ינואר 2026

נקודת פתיחה

חל שיפור משמעותי בשרידות הנפגעים, אך המסע לשיקום התפקודי רצוף
אתגרים מבניים ומערכתיים.

1. נבואות שמגשימות את עצמן

" מטופל שמוגדר 'סיעודי' בשלב מוקדם מדי ולא מקבל הזדמנות שיקומית -

אכן יישאר סיעודי."

אתגר אתי, אבחוני וטיפולי בשיקום (חבלות ראש)

2. עיכוב במעבר לשיקום

ההשלכה הקלינית

Time is Brain: כל יום ללא גרייה שיקומית ייעודית בטיפול נמרץ מפחית את פוטנציאל ההתאוששות הנוירו-פלסטית ומעלה סיכון לסיבוכים משניים.

חסמים בשלב האקוטי

מורכבות רפואית
זמינות מיטות ייעודיות
תיאום בין מחלקות הטראומה למסגרות השיקום
בעיות בירוקרטיות

השלכות תפקודיות

עיכוב העברה לשיקום מביא לתוצאים תפקודיים נמוכים יותר בשחרור ולהארכה של משך האשפוז

3. מספר מיטות ופערים גיאוגרפיים

אי-שוויון גיאוגרפי בשיקום

ריכוז מיטות השיקום במרכז הארץ יוצר מצב בו מטופלים מהפריפריה נאלצים להתרחק מהבית והמשפחה. מחסור במיטות ייעודיות לשיקום נוירולוגי בצפון ובדרום. פגיעה במעורבות המשפחה - גורם קריטי להצלחת השיקום.

4. מורכבות רפואית נמשכת במהלך השיקום

פער מקצועי

צורך בידע ובנסיון לטיפול בחבלות

ראש

חוסר בניהול מקרה

נדרשים גורמים מתכללים:

1. לניהול מקצועי
2. תיאום טיפול

המשפחה הופכת למנהלת המקרה
בעל כורחה מול בירוקרטיה סבוכה.

ביזור הטיפול והמידע בין גורמים מטפלים שונים

שדרת מידע מרכזית

5. השבר ברצף הטיפולי

פער מקצועי

חוסר בידע מומחה לטיפול בחבלות ראש במרפאות הקהילה.

חוסר בניהול מקרה

המשפחה הופכת למנהלת המקרה בעל כורחה מול בירוקרטיה סבוכה.

אובדן מידע

מידע קליני קריטי הולך לאיבוד במעבר בין האשפוז לקהילה.

6. טיפול אמבולטורי

הממד	מצב קיים	הצורך השיקומי
זמינות	מחסור ביחידות ייעודיות בקהילה	מרכז שיקום יום בכל ברדיוס סביר
סטנדרטיזציה	העדר פרוטוקול טיפולי אחיד	היצע שרותים רחב
מינון טיפול	מוכתב ע"י זמינות תורים ולא ע"י צורך רפואי	טיפול אינטנסיבי מותאם אישית (Personalized Medicine)

7. הריק שאחרי

עם סיום שלב אשפוז היום, המטופל מוצא עצמו ללא מענה לצרכים המאוחרים:

שיקום תעסוקתי: קושי בחזרה למעגל העבודה

בידוד חברתי: מחסור במסגרות פנאי ותמיכה רגשית (מי אחראי?)

שחיקת מטפלים: גם המערך המשפחתי זקוק לליווי ארוך טווח

8. TBI כמחלה כרונית

חבלת ראש אינה אירוע חולף - היא מצב כרוני הדורש ניהול לכל החיים.

המודל המערכתי חייב להשתנות מ"תיקון פגיעה" ל"ניהול מחלה כרונית".

השפעה כלכלית וחברתית

מה??
חיסכון למשק

על כל מטופל שחוזר לעצמאות
תפקודית

40%
מנפגעי ראש קשים

לא יחזרו למעגל העבודה ללא שיקום
ממושך

צעדים ורעיונות להמשך

- ✓ מעורבות צוותי שיקום במחלקות האקוטיות לטיוב תהליך ההפניה ותמיכה שיקומית במחלקות הטיפול
- ✓ הגדרת תפקידי מנהל מקרה (במסגרת אשפוזית – רופא השיקום) ומתאם טיפול
- ✓ חיזוק מערכי הטיפול האשפוזי והאמבולטורי
- ✓ סטנדרטיזציה של אשפוזי היום
- ✓ טיוב תהליכי רצף
- ✓ פיתוח מודלים להתערבות שיקומית ארוכת טווח – ניהול מחלה כרונית
- ✓ שת"פ בין משרדי לבניית מענים מאוחרים רחבים – הכשרה תעסוקתית מוקדמת, תמיכה במערכת החינוך, Recreational therapy

ועוד

תודה

